

قالیوب عاصیلرک ضمناً طرفداری ایتمش کبی آتھام ایتدیلر . محاکمه سنه
 امر پادشاهی صادر اولدی . امیر شیخ علی بن علی قوشچی
 وزیر معزولی بردن بره اونده باصوب محاصره ایتدی ؛ حیاتی بویله
 بیوک برتهلکهده بولندیغی ائناده اسکی حامیسنک اوغلی وزیر اعظم
 غیاث الدین ایشه بالمداخله مشارالیهی تخایص ایلدی . شو قدر وار که
 کلّیتی پاره ویرمسنه مقابل بشقه بر مأموریت آلمسنه قرار ویرلدی .
 نارین طغای و طاشتمورک فوت اولمالریله محو اولق درجه سنه
 کلش اولان خراسان ایالتنه بلا تردّد شیخ علی بن علی قوشچی والی
 و وزیر اولق اوزره محمد بهر النظام تعیین اولندیلر (شعبان ۷۲۹) .
 البته امیر شیخ علی ؛ خواجه نک بر آزا اول هدنی بولندیغی اشاعات
 و اقترآتده ذی مدخل اولمادیغندن بر بریله او یوشوب در حال حرکت
 ایلدیلر . خراسانک حالی بالطبع ممنونیتبخش دکل ایدی . ما وراء النهرده
 یرلشمش مغوللرک استیلاسنه دائر شایعه لر دوام ایتدیکی حالده امیر چوبان ،
 نارین طغای و طاشتمورک ولایتک وسائط مدافعه سنی حال سفر بری یه
 قویمالری و صوکره حرکات فسادجویانه یه تصدی ایتملری جهت لرندن
 مملکت صوکه درجه مضایقه یه دوچار اولمش ایدی . اداره جدید نک
 اساسی اولان تعلیمات عمومی و ولایتک احوال اقتصادی سنی تنظیم ایتک
 ایدی . ابن النظام انتظام پرور و امور مالیه نک دفائنه آشنا اولدیغندن
 بو وظیفه نک کندیسنه تفویضی محض اصابت اولدی . خراسان ایشلری
 بردن بره او قدر ایلشدی که ابوسعیدک سلطنتی دوام ایتدیکی نتیجه

وقعه نویسار او طرفلره عائد شایان تذکار حوادث بیلمزله .
 سلطان ابوسعیدک ارکک چوجغی اولقسزین ارتحال ایتسیله
 ههراکو خانرا نی سونری . تخته طالب هر ولایتده بر بشقه سی چیقدیغندن
 دوات جسیمه ایلخانیه انقراض بولدی . اک شدتلی تزلزلاته اوغرایان
 ولایتلردن بریده خراسان ایدی . علاء الدین محمدک وزیر بولندیغی
 امیر شیخ علی ، بتون دولتی دائرة نفوذی داخلنه آلق مقصدیله ۷۳۷
 سنه سنده سلاله جنکیزیهدن طغایتموری مسند خانی بر اقعاد ایدوب
 جسیم بر اردو ایله عراق فتحنه چیقدی . پایتخت ممالک ایران اولان
 سلطانییه ده دخول ایتدیله . سفراک پارلاق ظفر لر ایله ختامه ایرمک اوزره
 ایکن نازک زمانده مبتلای یأس وشبهه اولق عادتلی اولان طغایتمور
 اردونک بر قسمیله آذربایجانده کی مراغه دن قاچوب باقی قالان عسکرک
 قیر یامسنه سبب اولدی (ذی القعدة ۷۳۷) . امیر شیخ علی خراسانه دونر دونر
 بوزغونلق قباحتنک کیمه ترتب ایتدیکی حقه سنده امرایله چکشدیکندن
 خانک عدم اقتدارینه قربان اوله رق اولدی (عیداضحی ۷۳۷) .
 علاء الدین محمدک خراسانک آسایشنی اعاده خصوصنده اظهار
 ایتدیکی جدیت و متانت ولایته چوقدنبری کورولماش بر حال رفاهی
 ویردی . اهالی نعمت انتظامی فرق ایده میهرک وزیر ایسانیتسز ظن
 ایدوب فساده قالدیلر . هله عائله ایلخانیه سوندیکی وقت : والی شیخ
 علی ایله وزیر محمد بن النظام آمرلی یوق ایکن نصل بیوکمز اولورلر ؟
 دیه باغره باغره رسوم رعیه نی ویرمکدن امتناع ایتدیله . والینک محل اقامتی

او وقت آستراباد ایدی. (بیحَق) سنجاغی مضافاتندن (باشتین) کوی اعیانندن جمال الدین عبد الرزاق اسمنده جسور و فتنه انگیز بر آدمک باشنه طوپلادیغی چفتجی کرو هیله، کوی خلقنک حقتندن کلمک ایچون وزیر طرفندن کوندریلن کوچک بر مفرزه عسکریه آراسنده وقوع بولان محاربه ده وزیرک عسکری مغلوب اولدی و بونی متعاقب جمال الدین عبد الرزاق کندیسی رئیس اولتی اوزره آزادی صاحببری دیمک اولان سربراره حکومتی تأسیس ایتدی (۱۲ شعبان ۷۳۷) . بونلرک حرکات اختلالیه لری طغایتمورک او وقت مبادرت ایتدیکی عراق سفری اثناسنده برقات ده تشدد ایتدی .

علاء الدین محمدک عراق سفرینه اشتراک ایدوب ایتمه دیکی معلوم دکلدن . امیر علینک فوت اولسیله و یاخود ده اول، خراسان طرفلرنده آرتق دولت ایلخانیه نك وارث بالحتی صاییلان طغایتمور خانک خدمتته کچدیکی روش حالدن اکلاشیلیر . طغایتمور، وزیرک معلومات و نصائح اصابتکارانه سندن طولایی بتون امور حکومتی کندیسنه براقدی ؛ حتی امرا بیله ایستدیکنه تابع طوتلدیلر . ایلک عراق سفرندن ایکی سنه صوکره او کونلرده اک کار آشنا امیر و با خصوص عراقده قدرت صاحبی اولان (جلایرلی حسن بزُرک) طغایتموری پادشاهلغه دعوت ایتدی . خان قبول ایلدی و خواجه یاننده اولدیغی حالده بر اردو ایله کلدی (رجب ۷۳۹) . طاغلردن اووه یه اینجه خواجه خزینه بی طولدیرمق املیه هز طرفه ویرکو طرح واسکی پادشاهلرک انعاماتی بیله ابطال ایتکه

باشلادی . کوچک ، بيوك هر كس شاشيردى . خانله شيخ حسن بزرك
آراسنده كركينك حاصل اواى . نهايت طغايتمور دوستلرينى ينه براقوب
كيجه لين خراسانه قاچدى .

۷۴۱ سنه سنده طغايتمورك قارنداشى امير شيخ على كاون ، صوك دفعه
اوله رق عراق فتحنه تشيبت ايتمش ايسه ده بر قاچ كره مغلوب اولوب
چكادى . عراق ؛ طغايتمور ايچون قطعى صورتده غائب اولدى . ذاتا او وقت
علاء الدين محمدك و پادشاهك نظر دقتى بشقه طرفه معطوف ايدى .

سربستك و مساوات وعد ايلين سربداران ؛ اهالينك معاونتيله
كويلرى ، شهرلى يكان يكان ضبط ايدرك كيتد كجه توسيع دائره نفوذ
ايتديلر . مقر حكومتلرينى خراسانك اورته سنده كائن سبزواره نقل ايتمش
ايتديلر (غالباً ۷۳۸) .^(۱) بر قاچ سنه ظرفنده بتون غربى و وسطى خراسان
ايله مشهد و باخرزى كنديلرينه اطاعته مجبور ايلديلر . شجاعتلرينه كوكنهرك
كوچك قطعات عسكريه ايله حربه چيتمق عادتلى ايدى . طغايتمورك
اك فداكار و وفادار دوستلرندن اولان ارغونشاهى دخى اوللا طوسه ،

(۱) ۷۳۸ سنه سنك صوكنه طوغرى وزير علاء الدين محمد ايله سربدارنك عداوتى
بو وزيرك بر قيزندن طولاي كسب شدت ايتديكى ميرخواند و خواندامير اوزون
اوزادى يه حكايه ايدر لر سه ده قين ، ابن النظامك دكل ، بر ديكر (خواجه علاء
الدين هندو) نك قينى اولديغنى مطلع السعدين بيان ايدى يور . بوندن آكلاشيلبور كه
سربدارنك ۷۳۷ سنه سنده خراسان وزيرى خواجه علاء الدين محمدى آنسزين
باصوب اولديرمش اولد قلرينه دائر مشار اليه ايكي مورخك خبرى ده شايان اعتماد
دكلدربو خبر غايت موثوق اولان ابن اسفنديار ذيلنه مخالفدر ؛

صوکره شماله طوغری چوله سوردیله .

او زماندنبری علاءالدین محمد مداخله ایتکه قرار ویردی . سربداران
رئیسى امیر وجیه الدین مسعود دشمنك تھیاتی ایشیدنجه علی العجله
۳۷۰۰ نفرلك بر اردو ایله سبزواردن قالقدی . طغایتمور ایله علاء الدین
محمد ایسه بودشمن وارده قارشى حرکات عسکریه اداره سنی خانك سنه لردنبری
جنکاوراکنندن بحث ایدن قارنداشى علی کاونه تفویض ایتدیله . بسطامدن
جنوب شرقی به طوغری . ۹ کیلومتر و بعد و مسافه ده کائن (پیار و کند) نام
محلده شدلی بر محاربه به طوتوشدیله . بو محاربه نك اك اهمیتلی وقعه سی
علی کاونك بر او قله اوریلوب اولدیله یلمسی ایدی . خانك عسکری بوزیلوب
قادینلر بیله اسیر اولدیله . سربدارانك مظفریتی او قدر بیوک ایدی که
مغول اردوسندن عادتاً اثر قالمادی . طغایتمور کوچ حال ایله حیاتی قورتاروب
مازندران امیرینه التجا ایلدیکی حالده بیچاره عمره الدین محمد ؛ امین بر
یر بوله مادی و قاجدینی (کمین) قلعه سننده یاقه سنی اله و یروب قتل اولندی
(۷۴۳) . رحمه الله هر نقدر وفاتندن اون ، یکر می سنه صوکره اسمی ،
غدار و مالیه جه فقرایه اذیتکار اولان مأمورلره معنون بر ضرب مثل حکمنه
کلنس ایسه ده قباحت تداییرندن زیاده زمانك فناغنده و سربداران
ایله دیگر متغلبانك او بغونسزلغنده ایدی .

امیر مسعود ؛ طغایتموری قهر و تدبیر ایتدکن صوکره سفرینه بالدوام
طبرستانی دخی فتح ایتدی . اوراده ایکی سنه طوردی ایسه ده نهایت
طاغایلرک تهدیداتندن قورقه رق سبزواره دونمك ایستدی ؛ آنجق مملکتدن

چپقه جعی وقت طاعلی عصیانجیلر هجوم ایدوب کندینی اسیر طو تدیلر .
 کبار مورخیندن بعضیلری ^(۱) شونی علاوه ایدرلر که سر بداران امیرینک
 قتلی رستم دار بلده سی صاحب دیوانی یعنی اوراجه مأمور سیاسی اولان
 وزیر مرحوم خواجه علاء الدین محمدک اوغلینک امر یله ایدی .
 طغایتمور آرتق مازندراندن چیقما مادی . ۷۵۳ سنه سنده کند یسندن
 کله یله جک تهلکه دن قورقوب مضطرب اولان سر بدارانک حیله لرینه
 آلدانه رق مقتولاً وفات ایدی .

العراضه نك ماخذ اولدینی آثار مشهوره تاریخیه میاننده روضه الصفا
 ایله تاریخ ابوالخیر خایدر . تاریخ ابوالخیر خانی ما وراء النهرده اوز بک سلاله
 حکمداراننی تأسیس ایتمش اولان جنکیزخان احفادندن ابوالخیرخان
 نام شریفیله مسمی مسعودی بن عثمان کهستانینک ۹۴۷ سنه سنه طوغری
 تألیف ایلدیکی بر تاریخ اسلامدر . جالب نظر دقتدر که بو ایکی اثر معتبر
 شمالی ایران ایله ماوراء النهرده تألیف اولندی . العراضه نك لوندره نسخه سی
 دخی انکلتراهیه طهران یعنی شمالی ایراندن کلدیکندن شونی استدلال
 ایده یلیرز که محمد بن النظامک کتاب بدیعی ؛ زمان تصنیفی ولی ایدن
 ایکی بحق عصرده شمالی ایرانک ادبیانه اجرای تأثیر ایتمشدر . میرخوانده
 آل سلجوقک هر پادشاهی تذکاری صیره سنده بعض جهت ویا قسملری
 العراضه دن اقتباس ایتدیکی خالد مسعودی بن عثمانک طبقه آل
 سلجوق بحر برنده یکنه . أخذی (العراضه) در ، شویله که :

(۱) طاهر الدین ، میرخوانده .

تاریخ ابو الخیر خانی

بیرخوانندج رابع ص ۱۰۰

المراضة ص ۱۴۸

(۱)

مناقب نگاشتی از غایت علو تهمت پرد تو التفات
از غایت علو تهمت پرد تو التفات
مناقب نگاشتی از غایت تهمت عالی
مناقب نگاشتی از غایت علو تهمت
با حساب مملکت و دخل و خرج
بر دخل و خرج ممالک محروسه نیفکندی
ب حساب اموال مملکت نه پرداختی
خانواده ساطنت پرداختی و بکثرت
و بکثرت و قلت ان خاطر نگران
و قلت آن لثنت بودی در حسن
در حسن لباس و نفاست
بناست و نفاست ان بااعت فرودنی
اثواب مبالغه و الحاح نمودی و در
مرصع پوشیدی و به ندیمان درگاه
و جاهه مذهب مرصع پوشیدی و در
و مقرر بان بارگاه خود بخشیدی و در
اطعمه و اثر به تکلف بسیار فرمودی...
اطعمه و شرب تکلف و تنعم کردی...
تمام فرمودی...

دیباجهٔ ثانیه :

مطالعات لغوی .

ادباء عجمك كمال افتخار ایله ایرانزمین دیدیکاری الکای واسعک لسانی
قدیماً جنوبی و شمالی اولق اوزره ایکی شعبه یا منقسم بولنش اولدینی نتیجه
کشفیات اهل لغتدر. زمانزه قدر محافظه اولنان جنوب لسانک الکاسکی
یعنی هجرت آخر الانبیادن تقریباً بیکسنه اولکی بر زمانه رجوع ایدن
بقایاسی (بهرستان) و (آلوند) طاغریله فارس ایالتنک (مرغاب) و (اسطخر)
محلرنده قایلره صانکه ابدی پایدار اوله جق قدر متین چیزکی ایله حکت اولنش
کتابه لردن عبارتدر، شمالی قسمک الک معتبر آثار ادبیه سی (آوسته) دینلن
کتب مقدسهٔ زردشتیه در. بولرک الک اسکی قسمی مزامیر قیلندن
قواعد عروضیه یه تابع (غاسا) دیدیکاری خطبه لردر که اقوای احتماله
کوره زردشتک هر ساخته لکدن آزاده قول و وعظیدر، حال بو که
آوسته نک اقسام سائره سی بشقه بشقه ادواره منسوب دهاییکی ولکن
زردشته اسناد اولنان آیتلری حاویدر. دین زردشتینک مرکزی عراق
عجم، ملوک زردشتیه نک پایتختی ایسه او وقتده (راغه) دیدیکاری
والآن طهران قربنده خرابه زار اولان ری شهر شهیر عظیمی ایدی .
شمال و جنوب شیوه لرینک فرقلری حرفلردن اعتباراً همان هر کله ده
تظاهر ایدردی . الک غرب فرقلرندن بری ده؛ شماله مخالف اوله رق جنوبده

(ذال) برینه (دال) حرفی یازیللمسی ایدی . هر نقدر فرس قدیمه آسنا اولان اک بیوک علما ؛ کتابتجه ذال اولمادیغنی حالده تلفظده موجود اولدیغنی ادعا ایدر لسه د ذال یازیللمایوب مستمر ا دال یازیللمسندده مطلق بر معناسه مخصوص مقید بولندیغنه امینتر : شبهه سز جنوبده ذال حقیقه تلفظ اولندیغنی تقدیرده شمالده ایتیدیلن (ذال) دن فرقلی اوله رق بعض محملرده (دال) صداسنه یاقین تلفظ اولوردی .

دین اسلام ایران ممالکی اوزرینه توسیع دائرة سطوت و مکت ایتدیکی زمان معاملات جاریه بوس بتون عربجه تحویل ایلدی . بر یکی ادبیات فارسیه شرق ایرانیده ظهور ایتمش ایسه ده اوراسنه منحصر قالب انتشار ایدمه دی . ایران عربیده عربجه او قدر تفوق ایتدی که بصره کورفرزنده کی ایران ممالکنده پک کج و قنله قدر فارسی ادبیاتندن بر اثر مشاهده ایدیلمه دی . دیه بیلیرز که بولایتده ادبیات فارسیه بتون دنیانک اهل قلمنه سلاست و ظرافتجه یکی بر چغرا آچان سعدی شیرازی^(۱) ایله باشلار . صوک حرفی فی الاصل ذال اولان بر کلمه دال ایله نهایتن بر کلمه ایله همقافیه اوله ماد بنندن ذال ایله دالک فرقی حقیقنده لسان فارسی و با خصوص علم عروض کنابلرنده اوزون اوزادی بمثلر یوریدیلیر . بونک اتباتی ایچون کویا سخنوران اسلافک الهام حقیقنقرینی ایتس کبی سرد و اتیان ایدیلن منظوم قواعد اکثری ساخته اولدیغنی کبی ذال تلفظنی التزام ایدن و علی العاده انوری یه اسناد اولانان^(۲) بک ثقیل و طبع شاعرانه یه

(۱) مشار الیه ۶۹۰ سه سده وفات ایتدی . - (۲) حبیب : دستور سخن ، در سعادت

مغایر بر شعر . متار الیهک . مطبوع دیوانده کورلما دیکندن بر بشقه سی طرفندن تصنیع اولندیغی محققدر . انورینک خواجه کمال اسمنده برینک شرفنه انشا ایلدیکی بر قصیده ده شو ایکی بیت مصادف نظر عاجزی اولدی :

نه هر کرا بلقب با کسی مشابته است تنبیه اوست چنان چون یمن شبیه شمال
که دال نیز جو ذال است در کتابت لیک به شتصدونودوشش کست دال ز ذال (۱)

بوراده تلفظدن بحث ایدیلمه دیکندن بو ایکی ییندن اسندلال اولنه جق بر شی وارسه اوده انورینک زمانده ذالک مکاتباده یازیلما یوب ادبیاته منحصر قالمش اولسیدر .

ذال و زال سسلرینک ایرانک شمالی ممالکیله بر رابطه شدید سی اولدیغی بونکله دخی تظاهر ایدر که الیوم بیله فارسی قدیمک ذال سسی ینه ایران شعبات لغویه سنه منسوب پامبر شیوه لرینک زال صوتنه تماماً او یار . یعنی ذال ؛ شمالی ایرانک اقصای شرق اوجنده تلفظده ذاتاً یاقین اولان (زال) ه تحوّل ایلدیکی حالده ایرانک دیگر طرفلرنده (دال) ه منقلب اولدی .

بو تبدلات دها اول باشلامس ایسه ده بتون ممالک شرقیه نک آسایشی بر مدت آلت اوست ایدن بنکیز خانه ایله احفادینک صوت قاهره لری هوسکاران علومک اجتماع یرلرینی تارمار ایتدیکی کبی دیوان حکومتک اصول

(۱) کلیات انوری، طبع لکنهور ۱۲۹۶، ص ۲۵۱. ابجد حسابنده (ذال) کلمه سنک قیمتی ۷۳۱، (دال) کلمه سنک قیمتی ایسه ۳۵ اولدیغندن ۷۳۱ دن ۳۵ تنزیل اولدوقده ۶۹۶ باقی قالیر که مقصود شاعر آ کلا شلیر .

املاسنه دخى اجراى نفوذ قطعى ايلديكى وارسنه شېهه و پياندر . انكتره موزه سنده محفوظ و تاريخ استنساخلى معلوم فارسى يازمه كتابلردن نظر تدقيمدن كچن الك اسكى سكسان دانهسى مياننده ايلك اول دال املاسنى كوسترن ؛ همدان و اصفهان اورته سنده كائن جرباذ كان^(۱) مأموريندن ناصر منشى طرفندن ۶۰۲ ايله ۶۰۷ سنه لى آراسنده تأليف ايدلمش اولان ترجمه تاريخ يميندر . بيوك حرفلى صانكه بر عرب النك يازيسى ايمش كى اولان نسخه بخارالى سعيد بن عثمانك اثر مهارت و غيرتى اوله رق ۶۶۴ سنه سنده يازلدى . (صوكنده مقيد بولنان تاريخ تحريرينه ايناناملى) دینلره نسخه نك از هر جهت غایت قدیم اولدیغنی نأکیداً بیان و تأمین ایدرز . هلاكو خانك تأسيس ایلدیكى حکومت ؛ مغول قاصرغەسى كسب سکون ایتدکن صوکره اسكى اصول ادارهیه دوندى و بو صورتله اسكى املا اوراق رسمیه ده قوللانيله رق بردها قورتیلدی . ۷۳۶ سنه سنده سلاله جنکیزیه سلطان ابو سعیدك وفاتيله انقراض بولدیغنی زمان ممالک ایرانیه یكى بر دور هراسه ، یتیمین برغائله عصیانه او غرایوب قدیمًا مقدس صاییلان بر چوق عادلترک ایدیلدی . ذال یرینه دال یازیلان انکتره موزهسى نسخه لردن قدیمجه اوچنجیسی عوفینك جامع الحکایاتی اولوب محمود تُستَرینك نکاشته قلم هنر پيشه سیدر (۷۴۱ سنه سنده) . بو نسخه نك مستنسخی تجدید املاده یعنی (ذال) ك (دال) ه تحویلنده نرهیه واره جغنی یلمیه رك از چوق علی العمیاء تحریر ایلمشدر . از جمله كوزك ، نهاده كى بر قاچ كلمه ده

(۱) بو سهرک اسمی الیوم (گنبا یگان) در .

اصول قدیمه به توفیق املا ایدر سه ده باد ، بغداد ، بدر (یعنی : پدر) ،
 آسوده ، رمیده ، بود ، فرستاد ، بخرید ، بدیدند ، شدند ، گوید ،
 اندازد ، بسوزد و الحاصل بتون شعبات لغویه ده دال یازم شد . اوزون بر
 فاصله دن صوکره ۷۷۹ سنه سنده مازندرانده کائن (رُتاق کجور) ده مرصاد
 العباد نام مشهور صوفیانه اثر دال ایله یازیلدی .

بودیباچه ده تاریخ لسان فارسی حقننده بر فکر مجمل و عمومی و یرماک
 ایسته دیکمزدن طولای قارئین کرامی دهها زیاده تفصیلاتله یوره جق دکاز .
 حال تردد امیر تیمور کورگانک خروجیله مدرسه و کتبخانه لری یاقوب ۷۸۰
 سنه سندن ۸۰۷ سنه سنه قدر شرق عالمی بشقه بر شکل و هیئته قویسنه
 قدر دوام ایتدی . طوقوزنجی عصرده بین الناس بوس بتون استعمالدن ساقط
 اسکی املائی محافظه ایدن یک آز یازمه نسخه لر بولورز ؛ انکاتره موزه سنده
 اک صوکی ۸۵۸ تاریخلیدر . بوتحوالات لغویه نک اغرب جهتی شودر که
 بر شائبه مدینت اولان پایه املا دن حکومت کاتبر یله بتون اهالی بی
 قورتارانلر ؛ نعم مدینتک اشد اعداسی اولان مغولار ایدی . بوایسه
 آکلاشلمیه جق شیردن دکادر : اصول مرعیه به اعتنا ایدن بر حکومنتک
 و با خصوص سرکش والدره قارشی . مادنا سفر ایتکه مجبور اولان ملوک
 سلجوقیه و خوارزمشاهیه نک پایه میه جغی تغیرات املائییه ، یالکز ساده اکه
 اهمیت و یرن جاهل و وحشی مغولارک چیندن کلسیله ممکن اولمشدر .

انکاتره موزه سنده موجود فارسی یازمه اثر لرینک دال و ذال املاسنی

محتوی جدولی شودر .

تاریخ استنساخ؛ املا	تاریخ استنساخ؛ املا	تاریخ استنساخ؛ املا
د ۸۶۳	د ۸۱۱	ذ ۶۰۱
د ۸۶۴؛ ذ دها آر در	ذ ۸۱۳ و ۸۱۴	ذ ۶۲۶
د ۸۶۴	د ۸۱۶	د ۶۶۴
د ۸۶۵	د ۸۲۴	ذ ۶۸۰
د ۸۶۷ هم ذ هم د	د ۸۳۵	ذ ۶۸۲
د ۸۶۸	ذ ۸۳۵	ذ ۶۸۵
د ۸۷۰	د ۸۳۸	ذ ۶۹۲
پوندن سوکره	د ۸۴۱ قسماً ذ	د ۶۹۹ و ۶۹۸
۹۰۰ سنه سته قدر	د قسماً ذ	ذ ۷۱۱
استنساخ اولنه رق	د ۸۴۱	ذ ۷۲۲
موجود ۳۳	د ۸۴۴؛	ذ ۷۳۴
نسخه لرده بلا	لکن جداود	د ۷۴۱؛
استثنا (دال) یاز بلین	د ۸۴۶	ذ پک آر در
	ذ ۸۴۷	د ۷۷۹
	د ۸۵۵	د ۷۹۸
	د ۸۵۷	ذ ۸۰۰
	ذ ۸۵۸؛	ذ ۸۰۲
	لکن ذ ده چو قدر	ذ ۸۰۲
	د ۸۶۱	ذ ۸۰۷

العراضه نك آيا صوفيا نسخه سنی یازانك ذال حقهنده تعقیب ایلدیکی
 اصول برتبدل و انتقال دورنده یا شادیغنی کوستریر ذال یازمسنه مساعد
 احوالذات ؛ اولکی حرفك الف ، واو ، یا و یا خود بتون کلمه نك بر نشان
 تمیزی ایجاب ایده جاك قدرقیصه اولسیدر . کلمه نك ایلاک حرفنك دخی
 بر اهمیت مخصوصه سی واردر . باشده اولان الف عادتاً ذال یازلمسنی اسنلزام
 ایدر . آيا صوفیه نسخه سنك ایلاک اوتوز صحیفه سنده الفله باشلایان کلمه لرده
 یالکز طقوز دفعه داله تصادف اوانور .^(۱) کاف عربی و کاف فارسی ایله
 باشلایان کلمه لرده همان بالعکسدر . نسخه نك صوک اوتوز صحیفه سنده بو
 ایکی حرفدن ذال ایله راست کلنان یالکز طقوز کلمه واردر .^(۲) جیم ، لام
 و یا خود واو ایله باشلایوب ذاتاً نادر اولان کلمه لردا ائما دال ایله یازیلیر .
 او قاعده لردن صرف نظر اک زیاده استعمال اولنان کلمه لرك املاسی
 اکثریا شویله در :

باذ ، باید ، بوذ ، بوذه ، بدان ، بدین . — باشد .

- (۱) دال ایله : افتد ۲ دفعه ، می اندیشید ۲ ، آسوده ، افتاده بر دفعه ،
 ذال ایله : افتاد ۱ دفعه ، افتادند ۱ ، یافتادند ۱ ، افتادی ۱ ، یافتاده ۱ ، افزایش
 ۱ ، آمدن ۱ ، آمد ۱۵ ، کامد ۱ ، نیامد ۳ ، آمدند ۲ ، آید ۱ ، نیاید ۲ ، آمده ۲ ،
 آماده ۱ ، امید ۲ ، بامید ۱ ، انجامید ۱ ، آورید ۱ ، آورد ۱ ، آرد ۱ ، نیارد ۱ دفعه .
 (۲) ذال ایله : برکساد (ماضی) ۲ دفعه ، گردد ۱ ، کسترانیده (اسم مفعول) ،
 گیرد ، کبود ، بکشاید ، بگویند بر دفعه .
 دال ایله اک زیاده تکرر ایدن کلمه لر شونلردر : گند ۸ ، گردانید ۸ ، کشید ۴ ،
 گرداند ۳ ، بگردانید ۲ ، گزیده ۲ ، نگنجد ۲ دفعه .

پادشاه ، پدر ، پسندیده . — پیاده ، پیچید .
 توزه . — بترسید ، تواند چاذر . — بچسبید ، بچید .
 خود (مغفر) . — خود (اسم اشارت) .
 داذ ، داماذ ، دمیدن ، دید رَوَذ . — رسید ، رمیده .
 نرایذ . — زده نایستایذ . — بستد ، سزد .
 شوریدن . — شادمانی ، شد طلبید . — طلبید .
 فرماید ، فرمود ، فریاذ ، فرستاد . — (فرمود) و (فرستاد) دها آذر .
 ماذه (یعنی : دیشی) ، ماذر . — بماند .
 نوذ ، نهاد ، در نور دید ، نماید . — بنمود .
 هشتاد . — هفتاد ، می هر اسید ، همدان و همدان .

بوندن ۲۵۰۰ سنه اولکی ایران شیوه لرینک دیگر بر فرقی فارس
 لهجه سنده کی الف ممدوده نک یرینه شمالده بعضاً واو ثقیله مبدسوطه نک
 تلفظ اولمش اولسیدر . بعیده دلالت ایدن اسم اشارتجه بو اختلاف ،
 فارسی قدیمده موجود اولدینی کبی زمانمزه قدر امتداد ایدیور ؛ شو قدر
 که الف ممدوده یعنی (آن) تلفظی نظمده دها مقبول ایسه ده نژده بر
 ایکی استنادن بشقه تکلفلی وطننه لی بر طرز قرائته مخصوصدر ؛ زیرا
 بو اسم اشارتک الیوم بتون ایرانده کی علی العموم تلفظی قدیماً شماله منحصر
 قالمش اولان (اون) در . بو کلمه ده کی مدک العراضه ده مشاهده اولنان
 کثرت استعمالندن آکلاشیر که سالف الذکر اسم اشارتک الف ممدوده
 ایله تلفظی سکرنجی عصرده دها عمومی ایدی .

معلوم اولدینی اوزره الیوم عجملر (چیم) ی استانبول شیوه سندن دها
 خفیف یعنی جیمه مشابه سویلرلر . شبهه یوق که بوتخفیف کیفیت کسری
 حکومتک انقراضنی تعاقب ایدن تحولات لغویه دندر . پای فارسی ایله
 چیم فارسی قرآنده یوق ایکن بونلری قوللانغی عرب استیلا سندن صوکره
 کیمسه دوشونمندی . بوسورتله هجرتک ایلاک عصر لرنده پنج ، ورج (بیوکلک ،
 جلال) کبی بعض کله لک چیمی تلفظده ده جیمه تحویل اولندی . (پ) نک
 (ب) یه تبدیل اولندیغی کله لر دها چوقدر : بی پایان (اصل : پی پایان) ،
 تاب و بوندن مشتق کله لر ، آستان ، چرپ ، فر به ، کالبد ، اسب ، لب ، نیره ،
 ابریشم ، انگین ، آشوب الخ .^(۱) بونلر اسکی زمانلرده پا ایله سویلنیرمش .
 سلاله عباسیه نک مغوللر اتنده قتل اولنسیله آسیا قطعه سنده طوائف انام ؛
 شرع شریف احکامنی اجرا ایتدیره جک خلیفه ده محروم قالدلرندن عجملرک
 افکار دینییه سی دها سربست اولقله ادبا (پا) و (چیم) حرفلرینی ادبیاته
 ادخال ایده یلیدیلر .

انکاتره موزه سندن موجود فارسی یازمه لرندن ایلاک اول تمامآ پ وچ
 املا سنی ارائه ایدن ۷۱۱ سنه سنده استنساخ اولنش اولان تاج الما اثردر .
 تجدید املا نقطه نظرندن اهمیتی ذکر اولنش اولان ۷۴۱ و ۷۷۹ سنه لرنده
 یازلمش نسخه لرده پ وچ یوق دینیله جک قدر نادردر . پای فارسی ایله
 چیم فارسینک تماماً قبولی عرب تفوقنه بر خاتمه چکن امیرنیمورک زماننده

(۱) تفصیلات ایجون پروفیسور (پ . هورن) ک « مبادئ اشتقاق فارسی » عنوانی
 آلمانجه اثرینه (شنراسبورغ ۱۸۹۳) مراجعت بیوریله .

میسر اولدی . انکاتره موزه سنک ۷۹۸ ، ۸۱۱ ، ۸۲۴ و ۸۳۵ سنه لرنده یازلمش اولان نسخه لری بوکا شاهددر . مسئله آرتق صورت قطعیه ده کسدر یلمش ایکن طقوزنجی عصر هجریده یکی اصول یعنی پای فارسی یه و چیم فارسی یه مخالف کورونن یازمه لردها پک چوقدر .

العراضه نك آيا صوفيه نسخه سنده چيم فارسی یوقدر ؛ پای فارسی یه دخی یالکز بر دفعه راست کلنیر .^(۱)

املای قدیم اولان (کی ، نی ، انک ، جند انک ، انج ، جناج) آيا صوفیه نسخه سنده نادرا کورولیر ؛ اکثر یا املای جدید اوزره (که ، نه ، انکه ، انجه ، جناجه) یازیلیر .

اليوم عربلاشمش کله لردن العراضه ده یالکز (شست ، ص ۵۵) شکل قدیم فارسیسنی محافظه ایتدی . شمديکی فارسیدن فرقی اسکی ویا ابن النظامک زمانه مخصوص اولوب اثرنده موجود باشلیجه لغنلر شونلردر : ديه (کوی ، ص ۴۴ و ۱۲۷) ؛ پشولیده (ملعون ، ص ۱۲) ؛ ترک (کوك کوراه مسی ، ص ۴۹) ؛ چسپیدن (مائل اولق ، ص ۴۴ و ۱۶۱) ؛ خرسنگ (بيوك طاش ، ص ۱۴۶) ؛ بوك (ص ۵۱) و بوكه (ص ۱۶۷ ، شاید ، بلکه) ؛ بل که (ص ۴۹ و ۱۵۳) ؛ بانویه (محترم قادین ، ص ۱۶۱) ؛ فذک (یعنی : فذککه ، ص ۹۳ ، ۱۲۷ ، ۱۳۵) ؛ آوارچه (دفتر ، ص ۱۵ ، ۱۷ ، ص ۹۸ و ۱۳۶) ؛ آند (بر قاج ، ص ۴ و ۱۱۳) ؛ جاندار (یاور ، سریاور ، ص ۷۳ ، ۱۳۰ و ۱۳۵) ؛ هوادار (قلعه نك یا ولایتک محافظی ، ص ۷۳) ؛

(۱) مانند یر طاوس (ص ۱۵۶) .

جامگی (معاش ، ص ٤٢ ، ٦٠ و ١٢١) ؛ غابّه (کثرت ، غلبه لقی ، ص ٤٢ ، ٤٧ و ١٤٢) ؛ مُلَطَّفَه (مکتوب ، ص ٤٠ ، ١٧١) ؛ تَلَمُّم (دوشونوب طور مق ، ص ١٦٩) ؛ مَحْتَمَّ (نهایت ؛ الآن ایرانده « منتهی » دیرلر ؛ ص ١٠) ؛ گَرَم رَوَان (ایرماقلر ، ص ١٢٣) ؛ رَنُود (خرسزلر ، « رند » ک جمع مکسریدر ؛ ص ١٤٣ و ١٦٥) ؛ مَنَمَسِکِی (طوتمق یری ، استناد ، ص ٣٧) ؛ سَرَسری کردن (ایان و تعداد ایلمک ، ص ٥٨) ؛ دران نزدیکی ، درین نزدیکی (اووقت ، بوسرهده ، ص ٤١ و ٧٦) ؛ متقاضیء اجل (ص ١١٢ و ١١٨) و متقاضیء انتقام (ص ١٢٢ ، ملک الموت) ؛ مضا یافتن (نافذ اولق ، ص ٩٥) ؛ مَصْدُوقَه حال (صدق حال ، ص ٩٠) ؛ اَیْمَان غُلَاظ (یعنی متین ، ص ١٩) ؛ بِمَرَحَلَه نعل بندان (اسب سوار اوله رق ، ص ١٥٩) ؛ مَظَانَّ اجابت دعوات (دعارک اجابت اولنه جفی ظنّ و مأمول ایدیلن وقت ، ص ١٥١) ؛ برسوائی زار زار (آغلاده جفی رسوایلقله ص ٤١) .

محمد بن النظام مناسب اوله رق عربجه ایکی کلمه یی تشکیل ایتدی ؛ اونلرده : صِنَمَت (مهارت فوق العاده ، ص ١١) و اِقسام (یعنی : تقسیم ، ص ١٢) در . ارباب علم لغتک شایان نظر دقتی اولان خصوصاً تندن قارسی غلطات مشهوره سندن (شعبده) کلمه سنک العراضه ده دخی بولنمسیدر .^(١) امینز که مؤلفی مشمّر ایله همقافیه اولق اوزره قوللانندی^(٢) (مبتر) کلمه سنی ده شمدی اولدینی وجهله مبتر (عربیجه : مبتر) تلفظ ایتمشدر . (جریمه) کلمه سنه بعض

ایران وسطی و غربی شیوه‌لری آراسنده‌الآن ده مشترک (جرمانه) تلفظنده، مستسخلک سهوی اوله‌رق، (العراضه) نك یازمه‌لرنده دخی تصادف اولنور.^(۱) بو قبیلدن شمدی متروک و قدیم‌اقربت معناسنده مستعمل لُحمت کلاه‌سی ده تلفظ‌عاه‌یانه‌ده یعنی (لحومت) املاسیله ایکی دفعه^(۲) یازلمشدر. العراضه‌ده سکرنجی عسک دیکر ادب‌اسنه نسبة نرک و مغول لغت‌برنه سیرک راست کلنیر. ترکجه: طوی (ضیافت، ص ۱۳۵) ، یورت (مملکت، ص ۱۲۵) ، وشاق (ایچ اوغلان، ص ۸۴) در. - مغولجه: ایناق (پادشاهک بر ندیمی ص ۸۴) در.

فارسی حروف جرندن (ب) یرینه محمد بن النظام زبان قدیم اصولنجه چوق دفعه (با) و (بر) ترجیح ایدر. العراضه نك انشاسنده؛ الآن مستعمل قواعد نحویریہ مخالف نقطه‌لر بر وجه آتیدر:

(۱) اسم موصوله سبق ایدن بر جمع، پای نفسیرله تقویه و تأکید اولنور: یاران‌ی که . . . توامان بودند (ص ۸۷) - تقویه ایچون یای تنکیر دخی شم‌دیکی استعمالندن ده‌ا زیاده قوللا نلمشدر: با تنی سقیم و طبعی مستقیم (ص ۶) در محبسی مظلم (ص ۶)؛ با دلی ترسان و زبانی . . . لرزان (ص ۵۱)؛ حرکه المذبوحی بجای آورده (ص ۵۱)؛ ترجیه‌الیومی میگرد (ص ۱۰۷) .

(۲) صفت یرنده بعضاً اسم قوللانلیر: دقاین پنهانی بتاراج ببرد (ص

۹۹) ؛ مال مقررى (ص ۱۰۱ و ۱۱۷).

(۳) وصف ترکیبی او وقتده دها زیاده .ألوف ایدی : ارباب تدقیق کاشفان دقایق انیق راسفان (ص ۱) ؛ هر بدیع کلام حریر اقلام (ص ۲) ؛ خنصر عنصر فرزند دلبند (ص ۷۳) ؛ سفینه خون سکینه (ص ۱۲۳) ؛ مآلک شاه (ص ۱۲۶) ؛ منتهیان حوادث کشیده (ص ۱۵۰) ؛ عسکر ظفر رگب (ص ۱۶۱) ؛ بوزابه بسیار تبعه (ص ۱۲۷).

(۴) بر فعل یا عملك درجه قصواسی (هرچه) ایله باشلایان و بونی تعقیب ایدن بر صفت افزائیه واسطه سیله افاده اولنور : رغبتی هرچه تمامتر اگر بود و اگر نه . . . استظهاری هرچه بیشتر اگر میخواست و اگر نه باظهار رسانید (ص ۲۱) ؛ رغبتی هرچه تمامتر نمود (ص ۱۵۳) ؛ تمکینی هرچه تمامتر . . . نشاند (ص ۱۷۵).

(۵) بر تک کلمه یرینی طوتان ایکی نکره و او عطف ایله مربوط اولدقده برنجینک یاسی حذف اولنور : هرج و مرجی (ص ۳۳) ؛ ترغیب و تحریضی بکرد (ص ۱۴۵) کبی . بوقاعده یاه نسبی عربی یه بیله توسیع اولنور : اشرف ساداتی که از حضرت کبریا تشریف . . . گرفته جز و کلی اند (ص ۹۳).

(۶) دو (جفت) . معناسنده قوللانل دینی وقت فعل عاید مفرد اوله بیلیر : نو در . . . ازدواج بافت و دودری . . . رسید (ص ۱۹).

(۷) اسم جمعك فعلی مطلق جمع اولمالی . اوللا . شمديکی فارسیدن رقی اولیه رق : آن جمع منفرد گشتند (ص ۱۳۵) ؛ جمله روی بوی

نہاڈند (ص ۱۷۶)؛ قومی کہ اہل حل و عقد بوڈند (ص ۱۵۲)؛ خلقی
انبوہ جمع گشتند (ص ۸۸)۔ ثانیاً، شمدیکی قاعدہ نك خلافتدہ اولہ رق:
سپاہ دلخستہ و جان شکستہ شدند (ص ۱۳۵)؛ قوم غز چون . . . واقف
شدند (ص ۱۰۲)، لشکر . . . بولایت کہاب رفتند (ص ۱۵۴)۔ استثنا:
چون لشکر سلطان شکستہ شد (ص ۱۰۵)۔

(۸) جمعده بولنان بر فاعلاک ایکی فعلی اولدقده هر ایکسی جمع قونیلہ
پیلیر سہدہ ایکنجیسنی مفرد قویمق قاعدہ سی دہا چوقدر: بحدود ما وراء
النہر آمدند و . . . مربوط گردانید (ص ۱۸)؛ کتخدای حرم سرای
او بوڈند و . . . بذل مجہود می نمود (ص ۷۴)۔ قاعدہ عمومیہ خارجندہ
اولہ رق مثلاً: ملازمان حضرت . . . اورا بگرفتند و مقید و محبوس کردند
(ص ۱۳۵)؛ وقعی نہاڈند و . . . نمردند و . . . بتاراج دادند و . . . رفتند
و . . . ریزہ ریزہ گردانید (ص ۷۸ - ۷۹) کبی جملہ لہرہ دخی تصادف
اولنور۔

(۹) (بایستن) دن سوکرہ کلن فعل ہم، صدر تمامدہ و ہم مصدر
مقصودہ قوللانمشدر: یکی را بیاید آمد و تاج سلطنت در مقابلہ چتر
خلافت بداستن (ص ۱۵۲)۔

مطالعہٴ مہمہ

متن آلتندہ کی ملاحظتاندہ و متنی ولی ابدن ذیلدہ کنیر الوقوع بعض
عبارہ لک صورت مختصر دلر بدر: (آ) آنا صوفہ نسخہ سی، (ل) لوندرہ

نسخه سی ، (ص) صحیفه ، (س) سطر ، (ج) جزؤ و یا خود جلد دیکدر .
متنک باصلمسندہ تعقیب اوانان قواعد املا شونلردر : دال و ذال
آیا صوفیه نسخه سنه کوره تفریق ایدلدے یعنی هر زرده آیا صوفیه
نسخه سنده (ذال) وارسه طبعده ده ابقا اواندی .

بعیده دلالت ایدن (ان) اسم اشارتی ، گاه مدّ ایله (آن) ، گاه مدّ سز
(ان) صورتندہ باصدیردق ؛ شو قدر که الف ممدوده بی ، آیا صوفیه نسخه سنده
اولسون ، لوندره نسخه سنده اولسون کوردیکمز تقدیرده ابقا ایتدک . — اسم
اشارتدن صرف نظر الف ممدوده زمانمزک استعمالنه کوره وضع اواندی .
کاف فارسی ایله حرکات و تشدید علامتلی و پای فارسی ایله جیم
فارسی بی نسخه لک یازبلشنه باقمانن متنک اوقونسنی قولایلاشدیرمق
ایچون طبعده استعمال ایلدک .

(صحائف) کبی فارسیده یا ایله (صحایف) شکننده دخی کوریلن
کله لک ، العراضه نسخه لردن اک صحیحی اولان آیا صوفیه نسخه سنده
یازیلدینی مثالی ، طبع اولنسی فاعده اتخاذا ایدلدی . بوله کله لره هم آیا صوفیه
هم لوندره نسخه سنده نقطه سز اولدینی تقدیرده افصح املا اولان عربجه
املاسی ترجیح اولندی .

نجم ایله تمیز اوانان عباردلرک تفسیر و تفهیمی ایچون اشبو باصمه تک
۱۷۹ نجی صحیفه سنده بانسلایان ذیله مراجعت بیوریله .

